

[Victor Larsen.]

stavelig talt. Den første fabrik herhjemme, en landmandsfabrik, krakkede, og da aktieselskabet De danske Sukkerfabrikker senere opstod på basis af den krakkede fabrik, havde det gennem læng tid ikke blide vilkår. Den næste andelsfabrik, den nuværende sukkerfabrik i Nykøbing FL., havde også meget trange kår gennem lang tid; det gik bedre siden. Nej, det er en produktion, som har givet mange overraskelser, det er gået både op og ned, men siges må det, at her er ikke tale om lutter høje udbytter. Jeg må iøvrigt sige — den indrømmelse gør jeg, for ret skal altid være ret —, at det er fuldstændig rigtigt, når det ærede medlem siger, at der fra fabrikkernes side er givet indrømmelser, de næsten har følt som smertelige. Derom er der ingen tvivl, det kan enhver se, som ser tingene udefra uden iøvrigt måske at kende meget til selve produktionsformen eller fabrikationen.

Jeg er ganske enig med det ærede medlem hr. Kr. Kristensen, når han siger, at sidste holmgang, der som bekendt var foranlediget af de radikale, ikke bragte andet end en omflytning af brikkerne, det var jo egentlig bare det, der skete. Og man kan iøvrigt hævde, at dette forslag, som nu skal være lov, i virkeligheden aldeles ikke er blevet hverken bedre eller klarere set fra nogen som helst side. Enkelthederne i lovforslaget er jo allerede gennemgået, og jeg skal ikke gentage dem, men jeg vil gerne sige, at det, hele denne ordning, som man efter møjsommelige og besværlige forhandlinger er kommet til, indebærer, er, at man nu er kommet til et resultat, som samfundet kan være tjent med og vil få gavn af; det vil sige, at man må håbe, at hele denne ordning, hvorved nye veje betrædes og nydannelser prøves, må være af en sådan beskaffenhed, at der gives fabrikkerne både lyst og evne til at bringe det store produktionsapparat, de råder over, fuldtud på højde med de nyeste produktionsmetoder i andre lande.

Sukkerproduktionen i dette land har stået smukt igennem mange år. Krigen og efterkrigstiden medførte, at man ikke var i stand til at holde trit her som på så mange andre områder, både med hensyn til industri, landbrug o. s. v. Man kunne simpelt hen ikke. Men det er nu af afgørende betydning, at dansk sukkerproduktion kan arbejde under sådanne vilkår, at dette vigtige næringsmiddel kan fremstilles til den billigst mulige pris, fuldt konkurrencedygtigt med andre landes produktion af sukker.

Det er dette, der skulle være resultatet af de mange og lange forhandlinger, som dette lovforslag jo er et udtryk for. Det må håbes, at man ikke har bundet fabrikkerne hårdere, snæret dem stærkere, end at de kan være i stand til at opfylde de forventninger, som stilles til dem fra alle sider om, at de fremover må kunne vedblive i givet fald og under kritiske forhold at frembringe Nordens sukkerreserve og fremstille et smukt produkt til den billigste pris.

Jeg anbefaler på mit partis vegne lovforslaget til hurtig og velvillig behandling.

Svend Jørgensen: Når man har tilbragt hele sit liv i en sukkerroedyrkende egn i Danmark, så forstår man, hvilken enorm betydning dette specielle erhverv tid efter anden har fået for vedkommende landsdel. Ikke alene har det ændret hele landsdelens udseende og befolkningens struktur — jeg tænker her på de svenske og polske roearbejdere, hvoraf tusinder endnu bor på Lolland-Falster —, men også befolkningens levevis, landbrugets karakter og befolkningens økonomiske vilkår i en sådan grad, at revolutionerende ændringer i denne produktion kan få katastrofale følger for titusinder af mennesker i disse egne.

Den tanke melder sig da også uvilkårlig: Hvorfor har befolkningen her så ikke i langt højere grad, end sket er, taget denne produktion i sin egen hånd? Hvorfor er den stadig i hænderne på et privatkapitalistisk selskab, som naturligvis må have andre interesser end den arbejdende befolknings interesser, hvad der da også har medført de gentagne hårde kampe her på rigsdagen om koncessioner og udbytter og priser.

Tanken er ikke ny, den fostredes vel først af roesukkerindustriens grundlæggere her i Danmark, brødrene Erhard og Johan Ditlev Frederiksen. Men tiden var ikke moden, og de to brødre måtte give op, efter at de havde tabt hele deres formue. Andre og stærkere kræfter greb ind dengang og førte udviklingen videre, men ad andre baner end grundlæggerne havde tænkt sig. Dog, tanken levede videre. Den førte til oprettelse af andelsfabrikkerne i Gørlev og i Nykøbing FL., af hvilke den første måtte give op, medens den sidste glædeligvis nu hævder sig smukt side om side med De danske Sukkerfabrikker.

Roesukkeret er et barn af teknik og toldbeskyttelse, og derfor magter andelsbevægelsen ikke den opgave — sagde man i sin tid. Tiden har vist, at denne påstand ikke er rigtig, og derfor lever tanken også videre. Betegnende i så henseende er en artikel i